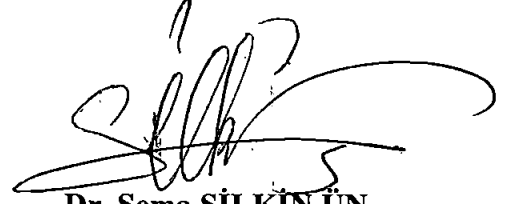

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yaşlı ve Bakıma Muhtaçlık Sigortası Kanunu Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 05/02/2026

Dr. Sema SİLKİN ÜN

Denizli Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 6-2-2026	Esas No: 2/3510

TBMM KANUNLAR VE KARA-HARBSA LIGI
06 Subat 2026
Numara.

TBMM GENEL CUMRAK
06 Subat 2026
No: 1794616

GENEL GEREKÇE

Türkiye, demografik dönüşüm sürecinin en kritik eşiklerinden birine yaklaşmaktadır. Doğurganlık hızındaki düşüş ve yaşam süresinin uzaması, nüfusun hızla yaşlanmasına yol açmakta; bu durum sosyal politikadan istihdama, kamu maliyesinden aile yapısına ve sağlık sistemine kadar pek çok alanda yapısal etkiler doğurmaktadır. Son beş yılda 65 yaş üstü nüfusun %21 oranında artarak yaklaşık 9 milyona ulaşması, her dört haneden birinde en az bir yaşlı ferdin bulunması ve 1 milyon 750 bin yaşlının tek başına yaşaması, yaşlanmanın artık geleceğe ilişkin bir öngörü değil, bugünün somut ve yakıcı bir gerçeği olduğunu ortaya koymaktadır. Mevcut nüfus projeksiyonları, 2080 yılında nüfusun üçte birinden fazlasının 65 yaş üstü olacağını göstermektedir.

Yaşlanma süreciyle birlikte artan bakıma muhtaçlık riski, bireyin yalnızca sağlık durumunu değil; ekonomik güvenliğini, insan onuruna yakışır yaşam hakkını ve toplumsal bağlarını doğrudan etkilemektedir. 2024 yılı itibarıyla yaşlı yoksulluğu oranının %23'e yükselmesi, 2,1 milyon yaşlının ekonomik ve sosyal güvenceden yoksun hâle gelmesi ve yaşlılara yönelik hak ihlallerinin artarak ölümle sonuçlanan vakalara dönüşmesi, mevcut sosyal bakım yapısının ihtiyaçlara cevap vermekte yetersiz kaldığını açıkça göstermektedir.

Hâlihazırda Türkiye'de yaşlılara ve bakıma muhtaç bireylere yönelik bakım hizmetleri, büyük ölçüde yardım temelli, gelir testine dayalı ve parçalı bir yapı arz etmektedir. Sosyal yardım niteliğindeki bakım ödenekleri, bakıma muhtaçlık olgusunu bir hak olarak değil, yoksullukla sınırlı bir destek alanı olarak ele almaktadır. Oysa bakıma muhtaçlık; yaşlılık, engellilik, hastalık veya malullük gibi nedenlerle herkesin yaşamı boyunca karşılaşılabileceği hayati bir sosyal risk niteliği taşımaktadır. Bu riskin gerçekleşmesi hâlinde ortaya çıkan bedensel, maddi ve manevi kayıpların telafisi, sosyal devlet ilkesinin doğrudan bir gereğidir.

Bugün ülke genelinde kamuya ait huzurevleri ve özel bakım kuruluşlarında toplam yaklaşık 30 bin yaşlıya hizmet sunulabilmesi, 9 milyona yaklaşan yaşlı nüfus karşısında kamusal kapasitenin son derece sınırlı olduğunu göstermektedir. Aile yapısındaki dönüşüm, kentleşme ve kadınların artan istihdamı, geleneksel aile içi bakım mekanizmalarını zayıflatmakta; bakım yükü çoğu zaman güvencesiz, görünmez ve ağırlıklı olarak kadınların omuzlarına bırakılmaktadır. Bu durum, hem bakım alan bireyler hem de bakım verenler açısından ciddi bir sosyal adaletsizlik üretmektedir.

Bu Kanun kapsamında kullanılan bakıma muhtaçlık kavramı; yalnızca ileri yaşa bağlı fiziksel yetersizlikleri değil, zihinsel veya bedensel engellilikleri nedeniyle sigortalı bir işte çalışamayan ya da çalışsa dahi kendi bakımını sürdüremeyecek durumda olan bireyleri de kapsayan geniş bir sosyal risk alanını ifade etmektedir. Bu yönüyle bakıma muhtaçlık, bireyin gelir düzeyinden veya önceki çalışma geçmişinden bağımsız olarak; engellilik, ağır hastalık, malullük veya yaşlılık gibi nedenlerle sürekli biçimde başkasının bakımına ihtiyaç duyması hâlini kapsamaktadır. Kanun teklifiyle, çalışma hayatına hiç dâhil olamamış ya da engelliliği sebebiyle sigortalı çalışma imkânı bulamamış bireylerin bakım ihtiyacının, sosyal yardım yaklaşımının ötesine geçilerek sosyal güvenlik sistemi içinde eşit, kapsayıcı ve hak temelli bir güvenceye kavuşturulması amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede Kanun, yaşlılık ve bakıma muhtaçlık olgusunu sosyal yardım perspektifinden çıkararak, hak temelli, primli ve sürdürülebilir bir sosyal güvence sistemine dönüştürmeyi hedeflemektedir. Kanunla ihdas edilmesi öngörülen Yaşlı ve Bakıma Muhtaçlık Sigortası, sosyal sigortalar sistemi içinde yeni ve müstakil bir risk kolu olarak düzenlenmekte;

böylece bakım ihtiyacı, yoksulluktan bağımsız biçimde sigortalılık esasına dayalı olarak güvence altına alınmaktadır.

Doğru kurgulanmış bir bakım sigortası sistemi, yalnızca yaşlı ve bakıma muhtaç bireylerin yaşam kalitesini artırmakla kalmayacak; aynı zamanda bakım sektöründe önemli bir istihdam potansiyeli yaratacaktır. Yapılan projeksiyonlar, yaşlı bakım sektörünün orta vadede yaklaşık 3 milyon kişiye istihdam sağlayabilecek kapasitede olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle Kanun, sosyal politikanın yanı sıra istihdam ve kalkınma politikaları açısından da stratejik bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu maddeyle Kanunun amacı düzenlenmektedir. Yaşlılık, engellilik, hastalık ve malullük gibi nedenlerle ortaya çıkan bakıma muhtaçlık riski, bireyin yalnızca sağlık durumunu değil ekonomik güvenliğini ve insan onuruna yakışır yaşam hakkını doğrudan etkilemektedir. Maddeyle, bu riskin sosyal güvenlik sistemi içinde hak temelli ve sürdürülebilir bir sigorta modeliyle karşılanması amaçlanmakta; bakım hizmetlerinin yardım değil sosyal güvence anlayışıyla düzenlenmesi hedeflenmektedir.

MADDE 2- Bu maddeyle Kanunun kişi ve konu bakımından kapsamı belirlenmektedir. Yaşlı bireyler ile zihinsel veya bedensel yetersizlikleri nedeniyle kendi bakımını sürdüremeyen kişiler Kanun kapsamına alınmakta; ayrıca bakım hizmeti sunan aile bakıcıları ve profesyonel personel de düzenleme alanına dâhil edilmektedir. Böylece bakım ihtiyacı olan bireylerle bakım hizmetini fiilen üstlenen kesimler birlikte ele alınmaktadır.

MADDE 3- Maddeyle Kanunun uygulanmasında esas alınacak temel ilkeler düzenlenmektedir. Hak temelli sosyal güvence, ayrımcılık yasağı, insan onuru, aile bütünlüğü, erişilebilirlik ve şeffaflık ilkeleri açıkça hüküm altına alınarak bakım hizmetlerinin sosyal devlet anlayışı doğrultusunda yürütülmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 4- Bu maddeyle Kanunda geçen temel kavramlar tanımlanmaktadır. Bakıma muhtaç kişi tanımı geniş tutulmuş; yalnızca yaşlılık değil engellilik, ağır hastalık ve malullük hâlleri de kapsama alınmıştır. Ayrıca bakım ihtiyacının tespiti için çok disiplinli bir Değerlendirme Komisyonu öngörülerek karar süreçlerinde sağlık ve sosyal hizmet uzmanlığının birlikte işletilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 5- Maddeyle sigortadan yararlanacak hak sahipleri belirlenmektedir. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı ve ikamet şartı korunurken, prim ödeme gücü bulunmayan zihinsel veya bedensel yetersiz bireyler için devlet katkısı mekanizması getirilerek sistemin kapsayıcılığı sağlanmaktadır.

MADDE 6- Bu maddeyle yaşlı ve bakıma muhtaçlık sigortasının zorunlu bir sosyal sigorta kolu olarak düzenlenmesi öngörülmektedir. Çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ve sigortalı çalışmayan engelli bireyler kapsama alınarak bakım riskinin toplum genelinde paylaşılması hedeflenmektedir.

MADDE 7- Maddeyle sigortanın finansman yapısı belirlenmektedir. Çalışan, işveren ve devlet katkısına dayalı üçlü finansman modeli benimsenmiş; prim oranları açıkça düzenlenmiştir. Ayrıca zihinsel veya bedensel yetersizlik nedeniyle prim ödeyemeyen kişiler için ÖTV gelirlerinden pay ayrılması öngörülerek sosyal risklerin toplum genelinde adil biçimde paylaşılması amaçlanmıştır. Prim tahsilatının SGK tarafından yürütülmesiyle sistemin mevcut sosyal güvenlik altyapısıyla bütünlüğü sağlanmaktadır.

MADDE 8- Bu maddeyle bakım hizmetlerinin türleri belirlenmektedir. Evde bakım öncelikli olmak üzere kurumsal, gündüzlü ve geçici bakım modelleri düzenlenmiş; aile bakıcılarına yönelik destekleyici hizmetler öngörülmüştür. Hizmetlerin bakım ihtiyacı derecesine göre sunulması ve yetkilendirilmiş kuruluşlar eliyle verilmesi hükme bağlanmıştır.

MADDE 9- Maddeyle bakım ödeneğinin uygulanma biçimleri düzenlenmektedir. Dolaysız, dolaylı ve paylaşımlı bakım ödeneği modelleri getirilerek farklı bakım ihtiyaçlarına uygun esnek bir ödeme sistemi oluşturulmuştur. Ödeneğin bakım derecesine göre kademelendirilmesi suretiyle kaynakların etkin kullanımı amaçlanmaktadır.

MADDE 10- Bu maddeyle mali işlemler ve hizmet kalitesine ilişkin denetim mekanizmaları düzenlenmektedir. Sayıştay denetimi, iç denetim ve kamuoyuna açık raporlama ile mali şeffaflık sağlanırken, bakım hizmetlerinin niteliği Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından izlenecektir.

MADDE 11- Yürürlük maddesidir.

MADDE 12- Yürütme maddesidir.

YAŞLILIK VE BAKIMA MUHTAÇLIK SİGORTASI KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam ve Temel İlkeler

Amaç

Madde 1 – (1) Bu Kanunun amacı; yaşlılık, engellilik, hastalık, malullük veya benzeri nedenlerle bakıma muhtaç hâle gelme riskine karşı bireyleri sosyal güvenlik sistemi içinde korumak, bakıma muhtaç kişilerin insan onuruna yakışır bir yaşam sürmelerini temin etmek ve bakım hizmetlerini hak temelli, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir sosyal güvence modeli çerçevesinde düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – (1) Bu Kanun;

- 65 yaş ve üzerindeki yaşlı bireyleri,
 - Zihinsel veya bedensel yetersizlikleri nedeniyle sigortalı çalışamayan ya da çalışsa dahi kendi bakımını sürdüremeyecek durumda olan bireyleri,
 - Sürekli veya uzun süreli bakım ihtiyacı bulunan kişileri,
 - Bakıma muhtaç kişilere bakım hizmeti sunan aile bakıcılarını ve profesyonel bakım personelinin,
 - Bu Kanun kapsamında yürütülecek yaşlı ve bakıma muhtaçlık sigortası sistemini,
- kapsar.

Temel İlkeler

Madde 3 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında aşağıdaki ilkeler esas alınır:

- Hak temelli sosyal güvence anlayışı.
- Ayrımcılık yasağı ve eşitlik.
- İnsan onuruna yakışır yaşam hakkı.
- Aile bütünlüğünün korunması ve desteklenmesi.
- Önleyici, sürdürülebilir ve erişilebilir bakım hizmetleri.
- Kamu yararı, şeffaflık ve hesap verebilirlik.

İKİNCİ KISIM

Tanımlar ve Hak Sahipleri

Tanımlar

Madde 4 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- Bakanlık:** Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,
- Kurum:** Sosyal Güvenlik Kurumunu (SGK),
- Yaşlı:** 65 yaş ve üzeri bireyleri,
- Bakıma muhtaç kişi:** 65 yaş ve üzeri bireyler ile yaşına bakılmaksızın zihinsel veya bedensel yetersizlik, ağır hastalık veya malullük nedeniyle günlük yaşam aktivitelerini tek başına yerine getiremeyen ve sürekli veya uzun süreli bakım ihtiyacı bulunan kişileri,

e) **Bakım riski:** Kişinin yaşamının herhangi bir döneminde bakıma muhtaç hâle gelme olasılığını,

f) **Yaşlı ve bakıma muhtaçlık sigortası:** Bu Kanun kapsamında yaşlılara ve zihinsel veya bedensel yetersizliği bulunan bireylere bakım hizmetlerinin sunulmasını amaçlayan, sosyal güvenlik sistemi içinde yer alan sosyal sigorta kolunu,

g) **Bakım hizmetleri:** Evde bakım, gündüzlü bakım, geçici bakım ve kurumsal bakım dâhil olmak üzere bakıma muhtaç kişilere sunulan profesyonel ve destekleyici hizmetleri,

h) **Bakım ödeneği:** Bakım hizmetlerinin finansmanı amacıyla bakıma muhtaç kişi veya bakım hizmetini sunanlara yapılan aynı veya nakdi ödemeleri,

ı) **Aile bakıcısı:** Bakıma muhtaç kişinin bakımını fiilen üstlenen aile bireyini,

i) **Değerlendirme Komisyonu:** Bakıma muhtaçlık durumunun tespiti ve derecelendirilmesi amacıyla; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bakan Yardımcısı başkanlığında, Sağlık Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından görevlendirilecek hekimler ve sosyal hizmet uzmanlarından oluşan komisyonu, ifade eder.

Hak Sahipleri

Madde 5 – (1) Bu Kanun kapsamında;

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan,

b) Karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden,

c) Bu Kanunda öngörülen prim ödeme şartlarını sağlamış bulunan yaşlılar ve bakıma muhtaç kişiler, yaşlı ve bakıma muhtaçlık sigortasından yararlanır.

Zihinsel veya bedensel yetersizlikleri nedeniyle prim ödeme gücü bulunmayan bakıma muhtaç kişiler için bu şartlar, bu Kanunun finansman hükümleri çerçevesinde devlet tarafından karşılanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Sigortalılık ve Finansman

Sigortalılık

Madde 6 – (1) Yaşlı ve bakıma muhtaçlık sigortası;

a) Sosyal güvenlik sistemine tabi çalışanları,

b) Kendi hesabına çalışanları,

c) Sigortalı çalışamayan engelli bireyleri kapsayacak şekilde zorunlu bir sosyal sigorta kolu olarak düzenlenir.

Finansman

Madde 7 – (1) Yaşlı ve bakıma muhtaçlık sigortası; çalışanlardan, işverenlerden ve devlet katkısından alınacak primlerle finanse edilir.

- a) Prim oranları ve devlet katkısı, Bakanlık tarafından belirlenir ve Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girer. Bu oranlar, ekonomik koşullar ve sigorta sisteminin mali dengesi dikkate alınarak her yıl yeniden değerlendirilir.
- b) Sigortalı çalışanlar için prim oranı, prime esas kazançlarının %1,5’i olarak uygulanır. İşverenler de sigortalı çalışanlar için prime esas kazançlarının %1,5’i oranında katkı sağlar.
- c) İşverenlerin ödeyeceği primler, çalışanlara ödenen toplam ücretler üzerinden %1,5 oranında hesaplanır.
- d) Kendi hesabına çalışanların ödeyeceği primler, beyan edilen aylık kazancın %2’si oranında olup, bu kazanç asgari ücretten az olamaz.
- e) Devlet katkısı, toplam prim gelirlerinin %30’u oranındadır. Bu oran, bütçe olanakları ve sigorta sisteminin finansman ihtiyacına göre Bakanlık tarafından artırılabilir veya azaltılabilir.
- f) Primlerin tahsilatı Kurum tarafından yapılır. Tahsil edilen primler, yaşlı ve bakıma muhtaçlık sigortasına ilişkin ayrı bir hesapta izlenir ve düzenli olarak raporlanır.
- g) Primlerini süresinde ödemeyen işverenler ve sigortalılar hakkında uygulanacak idari yaptırımlar, 5510 sayılı Kanuna tabidir.
- h) Zihinsel veya bedensel yetersizlikleri nedeniyle prim ödeyemeyen bakıma muhtaç kişiler için, toplum sağlığı ve sosyal risklerle doğrudan ilişkili tüketim kalemlerinden alınan Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) gelirlerinin %10’u, yaşlı ve bakıma muhtaçlık sigortasının finansmanına tahsis edilir.
- i) Bu kanun kapsamında sigortalı olanlardan, bakıma muhtaç kişi olmayan ve vefat eden sigortalının mirasçılarına (b) bendi kapsamında kendi adına ödediği primlerinin her yıla ait tutarı, primin ait olduğu yıldan itibaren yazılı istek tarihine kadar geçen yıllar için, her yılın gerçekleşen Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranında güncellenerek toptan ödeme şeklinde verilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Bakım Hizmetleri ve Bakım Ödeneği

Bakım Hizmetleri

Madde 8 – (1) Bakıma muhtaç kişilere;

- a) Evde bakım hizmetleri,
- b) Kurumsal bakım hizmetleri,
- c) Gündüzlü ve geçici bakım hizmetleri,
- d) Aile bakıcılarına yönelik destekleyici hizmetler sunulur.

Hizmet türü ve kapsamı, Değerlendirme Komisyonu tarafından belirlenen bakım ihtiyacı derecesine göre tespit edilir ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş kamu veya özel kuruluşlar tarafından verilir.

Bakım Ödeneği

Madde 9 – (1) Bakım ödeneği aşağıdaki şekillerde uygulanır:

- a) Dolaysız bakım ödeneği,
- b) Dolaylı bakım ödeneği,
- c) Paylaşımlı bakım ödeneği.

Bakım ödeneği tutarları, bakım ihtiyacının derecesine göre kademeli olarak belirlenir.

ALTINCI KISIM

Denetim , Yürürlük ve Yürütme

Denetim

Madde 10 – (1) Yaşlı ve bakıma muhtaçlık sigortasına ilişkin mali işlemler; Sayıştay denetimine, iç denetime ve kamuoyuna açık raporlamaya tabidir.

Bu hizmetlerin kalitesi ve uygunluğu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından düzenli olarak denetlenir.

Yürürlük

Madde 11 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 12- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.